

استفاده از موقوفات برای تحقق اقتصاد مقاومتی

۴

دکتر روح الامین سعیدی از «منطق ستیز با استکبار» می‌گوید

استکبارستیزی از تعالیم انبیا تا تجربه میدانی

«پالایش، صیقل دائمی و بازتولید گفتمان‌ها برای جلوگیری از حاشیه‌نشینی و بقای آن لازم و ضروری است. بی‌شک گفتمان انقلاب اسلامی نیز از این قاعده مستثنا نیست. یکی از مهم‌ترین مفاهیم گفتمان انقلاب، مفهوم «استکبارستیزی» است که در ارتباط تنگاتنگ و معنادار با سایر مفاهیم مانند آزادی، عدالت، استقلال، جهاد، ایثار و شهادت یک منظومه کامل گفتمانی را هویت و معنا می‌بخشد. اهمیت استکبارستیزی از آن نظر است که جزو ارکان اصلی فلسفه نهضت امام ...

ویژه فرهنگ و معارف رضوی
| سال اول | ویژه نامه ۲۸۰ |

عضو هیئت علمی دانشگاه امام صادق (ع):

**تبلیغ دین
با ظهور رسانه‌ها
به شدت پیچیده
شده است**

۳

محمود کریمی در گفت‌وگو با KHAMENELIR:

**هیئت در جهاد امروز
باید در خدمت مردم باشد**

۲

از سوی بنیاد پژوهش‌های اسلامی آستان قدس رضوی انجام می‌شود

**اجرای طرح کلان
«زیارت در ادیان»**

۴

**رونق دادن به زندگی محرومان
با زکات درختان پسته**

۲

نیم‌نگاه

نهج البلاغه و جنبش‌های سیاسی ایران

چند روز پیش در وبیناری در بنیاد پژوهش‌های اسلامی آستان قدس رضوی، دکتر محمود ملکی، عضو هیئت علمی پژوهشکده علوم اسلامی رضوی در سخنانی به «نقش نهج البلاغه در جنبش‌های سیاسی ایران» پرداخت.

بخش‌هایی از سخنان او را در ادامه می‌خوانید: از شاخص‌ترین چهره‌ها در عرصه نوگرایی در ایران و جهان اسلام می‌توان به سید جمال‌الدین اسدآبادی اشاره کرد؛ او نه تنها بر جنبش مشروطیت در ایران تأثیر جدی گذاشت بلکه در سایر کشورهای اسلامی تأثیر بسزایی بر عالمان آن سامان داشته است. البته محمد عبده از دانشمندان مصری هم مانند اسدآبادی در پی این بود تا ثابت کند اسلام این توانایی را دارد که به صورت یک ایدئولوژی راه‌نما و تکیه‌گاه جامعه اسلامی قرار گیرد. از جمله منابعی که او در این راه از آن بهره برد نهج البلاغه بود.

فتوای تحریم تنباکوی میرزای شیرازی آغازی برای ورود مستقیم و آشکار عالمان به عرصه سیاست بود. ایشان فقیه و مرجعی با کیاست و زیرک در سیاست بود که نهج البلاغه را ارج می‌نهاد و به شاگردانش توصیه می‌کرد هر روز پیش از آغاز درس قدری از نهج البلاغه را بخوانند.

آخوند خراسانی شاخص‌ترین فرد اثرگذار و نقش‌آفرین در نهضت مشروطه است. او شرحی بر خطبه نخست نهج البلاغه دارد و بر کتاب «تنبيه الامه» نائینی تقریظی نوشته است. در این کتاب نائینی به آیات قرآن و احادیث و به طور خاص به نهج البلاغه استناد کرده است.

مرحوم مدرس هم در سیاست حضور فعالی داشت. او شاگرد آخوند خراسانی است که نهج البلاغه را منبعی برای اخلاق، تاریخ، تحلیلی، عقاید و مسائل اجتماعی و حکومتی می‌دانست.

امام خمینی (ره) نیز در سال ۱۳۴۸ در نجف مبحث ولایت فقیه را با استنادات فراوان به نهج البلاغه طرح کردند. ایشان در موضوعات لزوم تشکیل حکومت، ویژگی‌های لازم را برای تحقق اهداف عالی با استناد به خطبه‌ای از نهج البلاغه و عهدنامه مالک بیان فرمودند.

در واقع سید جمال‌الدین اسدآبادی پیوند نوگرایی و اسلام است. توجه به نهج البلاغه از شاگرد سیدجمال یعنی عبده و هم‌زمان در سامرا به وسیله میرزای شیرازی رهبر جنبش تحریم تنباکو آغاز می‌شود. مدرس هم پس از مشروطه ادامه‌دهنده راه نائینی بود و نهج البلاغه را به حوزه‌های علمیه وارد کرد.

مروری بر فرزهایی از نصیحت حضرت ثامن الحجج (ع) به برادرش

تقوا پیشه کن، نَسَب به چه کار می‌آید؟

فرمود: ای نوح! به راستی که [پسر] از خاندان تو نبود و کرداری ناشایست داشت. پس خداوند متعال وی را به سبب گناهش از خاندان نوح بیرون کرد.»

■ **ملک دوستی با دیگران**

شیخ صدوق در جایی دیگر از کتاب خود، باز به نصایح امام رضا(ع) به برادرش زید می‌پردازد و از حسن بن جهم روایت می‌کند که آن حضرت به زید می‌فرمود: «ای زید! از خدا بترس و پرهیزگاری پیشه کن که ما به هر مرتبه‌ای که رسیده‌ایم، از پرهیزگاری بوده است و کسی که پرهیزگار نباشد و دستورهای دین خدا را مراعات نکند، از ما نیست و ما هم از او نیستیم.» حسن بن جهم می‌گوید که امام(ع) پس از نصیحت کردن برادرش، رو به من کرد و فرمود: «ای پسر جهم! من از هر کس که با دین خدا مخالفت ورزد، بیزارم؛ از هر

خداوند آتش را بر ذریه‌اش حرام کرد؟ این سخن، فقط مخصوص حسن و حسین(ع) است. اگر گمان می‌بری که تو با معصیت خداوند عزوجل به بهشت می‌روی و پدرت موسی بن جعفر(ع) که اطاعت خدا می‌کرد نیز [مانند تو] به بهشت داخل می‌شود، در این صورت تو در نزد خداوند گرامی‌تر از پدرت خواهی بود! به خدا سوگند هیچ کس جز از راه طاعت و بندگی پروردگار به پاداش نیکویی که نزد اوست، مفتخر نخواهد شد و تو می‌پنداری با معصیت به آن می‌رسی؟ پس گمان تو، گمان بدی است.» زید که ظاهراً از کلام امام(ع) احساس خجالت و سرافکندگی می‌کرد، برای آنکه موقعیت خود را تقویت کند و شاید با کنایه و اشاره از امام رضا(ع) بخواهد که او را اینچنین در برابر دیگران شماتت نکند، ماجرای خویشاوندی و برادری خود را با آن حضرت پیش کشید و گفت: «من، برادر تو و پسر پدر تو هستم!»

زید بن موسی، یکی از پسران امام رضا(ع) بود که سر بسیار پرشوری داشت. او از افراد شرکت‌کننده در قیام «ابن طباطبای» است که در عهد مأمون به وقوع پیوست. برخی مورخان زید را به دلیل زیاده‌روی‌هایش در اعمال خشونت نسبت به دشمنان، «زیدالنار» نامیده‌اند.

خاندان و قبیله‌ای که باشد. هر کس را دیدی که با خدا دشمنی می‌کند، با او دوستی نکن، حال از هر تباری که می‌خواهد باشد.» حسن بن جهم می‌گوید: عرض کردم ای پسر رسول خدا! کیست که با خدا دشمنی می‌کند؟ فرمود: «آن کس که معصیت او را می‌کند.»

علی بن موسی‌الرضاع(ع) بلافاصله فرمود: «تو هنگامی برادر من هستی که خدای عزوجل را اطاعت کنی. همانا نوح گفت: پروردگارا! پسر من [کنعان] از خانواده من بود و تو فرموده بودی که خاندان تو را نجات می‌دهم و او هلاک شد و حال اینکه وعده تو راست است و تو بهترین حکم‌کنندگانی. حق تعالی

محمدحسین نیکبخت | یکی

از آموزه‌های بسیار مهم دین مبین اسلام، توجه به جایگاه یکسان بندگان خدا و گرامی داشتن آن‌ها با ملاک تقواست. خداوند در آیه ۱۳ سوره حجرات می‌فرماید: «إِنَّ أَوْلَىٰ لَكُمْ عِنْدَ اللَّهِ بِالنَّفْسِ بِمَا كَرِهْتُمْ لَكُمْ؛ همانا گرامی‌ترین شما نزد خداوند، باتقواترین شماست. مطابق این آموزه، نژاد، نسب، ثروت و ملاک‌هایی از این قبیل، نه در این جهان و نه در سرای باقی، اسباب ترقی و جایگاه برتر داشتن نیست. این دستورالعمل که یکی از جذاب‌ترین دستورالعمل‌های دین ماست، انعکاسی تمام در تاریخ زندگی ائمه معصومین(ع) دارد و می‌توان موارد متعددی را در این باره ارائه کرد. در سیره حضرت ثامن الحجج(ع) و احادیث گرانمایی که از ایشان به دست ما رسیده نیز چنین است. یکی از مشهورترین این روایات‌ها، مربوط به نحوه برخورد امام(ع) با برادرش زید می‌شود که شیخ صدوق آن را در کتاب ارزشمند «عیون اخبارالرضا(ع)» به تفصیل نقل کرده است و ما امروز در صفحه نخست رواق، به بازخوانی آن خواهیم پرداخت.

■ **فکر می‌کنی با معصیت به بهشت می‌روی؟!**

زید بن موسی، یکی از برادران امام رضا(ع) بود که سر بسیار پرشوری داشت. او از افراد شرکت‌کننده در قیام «ابن طباطبای» است که در عهد مأمون به وقوع پیوست. برخی مورخان زید را به دلیل زیاده‌روی‌هایش در اعمال خشونت نسبت به دشمنان، «زیدالنار» نامیده‌اند. روش‌های او، البته مورد تأیید امام رضا(ع) نبود و آن حضرت بارها برادر خود را از انجام این رفتارها نهی و به دلیل اتخاذ چنین رویکردی، شماتت فرمود. شیخ صدوق در باب پنجاه و هشتم کتاب «عیون اخبارالرضا(ع)» به گفت‌وگوی امام(ع) با برادرش می‌پردازد؛ گفت‌وگویی که از منظر اعتقادی و بررسی آموزه‌های ناب اسلامی، جایگاه درخور توجهی دارد. بر اساس روایتی که او از علی بن ابراهیم بن هاشم نقل کرده است، پس از بازداشت و دستگیری زید توسط مأموران مأمون، وی برادر امام(ع) را نزد ایشان فرستاد تا هر طور صلاح می‌داند با وی رفتار کند. راوی می‌گوید وقتی زید را نزد حضرت ثامن الحجج(ع) آوردند، امام(ع) به وی فرمود: «ای زید! آیا تو را سخن مردم نادان اهل کوفه مغرور نموده است که روایت می‌کنند فاطمه(س) پاکدامن بود و

نیمکت زندگی

**آدم‌ها
به هم مربوط‌اند**

رقیه توسلی | صبح: باورم نمی‌شود دنیا این قدر شلوغ بلوغ باشد که نشود از دست مریضی چند ساعت گوشه‌ای پناه گرفت. از طرفی صدای خالی کردن بار آهن و میلگرد از سروکول خانه بالا می‌رود و از طرفی قریب دو ساعت است که خودرو تخلیه چاه آمده توی خیابان و ول کن ماجرا نیست. هم‌زمان همسایه بالایی هم بنا را گذاشته به شکستن گردو!

ظهر: به آدم‌های زیادی اجازه می‌دهم بیایند توی سرم. فی‌المثل به «خانم سهروردی» بابت این همه تق تق گردو شکستن

می‌گویم؛ چرا باید تاوان فسنجان خوردن شما را من بدهم همسایه گرامی؟ از «آقای رحمانی» هم گله می‌کنم که بفرمایید گناه ما چیست که هم‌دیواریم با شما؟ اینجا مگر استادیم آزادیه؟ به «سرکارگر صفرپور» هم که یک جمله بیشتر نمی‌گویم؛ از شما راضی نیستیم

عصر: سازش کوک نیست. صدایش روی مَخ است. بد می‌خواند. خیابان به این گل و گشادی را ول کرده، ده دقیقه‌ای می‌شود که زوم کرده حوالی آپارتمان ما می‌نوازد و می‌خواند. رفتارش مشکوک است. پیداست

از آن کوچه‌گردهای پول‌بگیر نیست چون رو به یک مجتمع ساز می‌زند. قصه از نیم ساعت که می‌گذرد و نیروی انتظامی که سر می‌رسد، ملت بی‌ماسک و باماسک حلقه می‌زنند و باقی ماجرا. داستان خاطرخواهی و شکایت و این‌هاست. روز پرتلاطم، شب می‌شود. اخبار روشن است. دارد سربازی را نشان می‌دهد که فداکاری کرده و نگذاشته ماشینی که راننده یادش رفته ترمز دستی‌اش را بکشد، برود وسط جاده. جلوتر می‌فهمم که بچه خردسالی توی اتومبیل بوده. می‌فهمم مرام و معرفت و مَشْتی‌گری مال

پی‌نوشت
امام صادق(ع) می‌فرمایند: عاقبت صبر و شکیبایی، خیر است.

